

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА
УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕКСИКОГРАФІЇ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Освітня програма: «Українська мова і література».

Спеціальність: 035 Філологія.

Спеціалізація: 035.01 Українська мова та література.

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки.

Затверджено на засіданні кафедри.
Протокол № 1
від 28 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія і практика української лексикографії
Викладач (-і)	Бабій Ірина Орестівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
Е-mail викладача	iryna.babii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Програма вивчення освітнього компонента (вибіркової навчальної дисципліни) «Теорія і практика української лексикографії» укладена відповідно до ОП підготовки бакалавра спеціальності 035.01 Філологія (українська мова і література). Предметом навчальної дисципліни є вивчення найважливіших аспектів історії, теорії та практики української лексикографії як дисципліни лінгвістичного циклу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і практика української лексикографії» є ознайомлення студентів із найважливішими аспектами історії, теорії та практики лексикографії як дисципліни лінгвістичного циклу. Курс починається з визначення предмету, об'єкту та завдань лексикографії, з'ясування місця лексикографії у системі знань про мову та вивчення основних лексикографічних понять і термінів. Також буде зроблено короткий історичний огляд українського словникарства від найдавніших часів і до сьогодні, проаналізовано українську лексикографічну спадщину, визначено сучасні тенденції розвитку української лексикографії. Особлива увага в пропонованому курсі буде присвячена детальному аналізу типології словників, їхньої макро- і мікроструктури залежно від специфіки словникового твору. У межах курсу багато уваги присвячуватиметься практиці укладання словників різного типу.</p> <p>Основні завдання вивчення дисципліни «Теорія і практика української лексикографії». Студенти повинні закріпити на практиці знання, здобуті на лекціях із вказаного курсу, зокрема вони повинні засвоїти базові терміни лексикографії і вміти користуватися ними; добре орієнтуватися в історії українського словникарства і лексикографії; знати класифікацію лексикографічної продукції, зокрема лінгвістичних словників, вміти аналізувати словникові статті і розбивати їх на складники; пам'ятати назви, суть і авторів основних праць з українського словникарства і лексикографії.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Під час вивчення ВК «Теорія і практика української лексикографії» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Українська мова і література»:

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній і письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності.

ПРН 14. Використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному) для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі української філології.

ПРН 20. Дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання

**Обсяг навчальної
дисципліни**

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні заняття	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
Четвертий	035 Філологія	Другий	Вибірковий		
Тематика навчальної дисципліни					
Тема		кількість год.			
		лекції	практ. заняття	сам. роб.	
Тема 1. Лексикографія як галузь лінгвістики.		2	2	15	
Тема 2. Історія української лексикографії.		4	4	15	
Тема 3. Класифікація лексикографічних праць.		4	4	15	
Тема 4. Сучасне українське практичне словникарство.		2	4	15	
ЗАГ.:		12	18	60	
6. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів. Зокрема:</p> <p>1. 30 балів – оцінки за відповіді на парах, різні поточні завдання тощо (оцінки виставляються у 5-бальній шкалі).</p> <p>2. 10 балів – колоквиум – термінологічний мінімум із лексикографії (10 термінів. 1 термін = 1 бал). У кінці семестру, усно. Терміни, які треба знати, подані у методичці (завантажена на дистанційку: https://d-learn.pnu.edu.ua/) у розділі «Короткий термінологічний словник» (с. 178-209).</p> <p>3. 20 балів – залікове завдання 1 (вправи). У методичці до курсу (завантажена на дистанційку: https://d-learn.pnu.edu.ua/) оберіть собі 5 різних вправ, присвячених РІЗНИМ словникам (с. 64-112), виконайте їх до кінця семестру і здайте. До кожної вправи обов'язково додайте повну паспортизацію словника, за допомогою якого ви її виконували. Якщо це електронні ресурси – тоді покликання на них. Якщо не хочете обирати самостійно, то можете скористатися розділом у методичці «Індивідуальні залікові завдання 1» (с. 101-164), обрати собі якийсь варіант там і виконати його повністю.</p> <p>4. 30 балів – залікове завдання 2 (словник). Укласти новий (в історії української лексикографії!) словник одного із запропонованих видів і презентувати його на одному з останніх практичних занять. Детальні інструкції – у методичці у розділі «Індивідуальне залікове завдання 2», с. 165-166. Якщо хочете, то можете не обирати із запропонованих видів, а придумати свій варіант.</p> <p>5. 10 балів – підсумкове тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/)</p>				
Вимоги до письмових робіт	Див. вище.				

Практичні заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу на лекціях, а також презентації індивідуальних студентських завдань і проєктів.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час практичних занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених занять, оцінки, які отримав студент за усні та письмові відповіді, контроль самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік (підсумкове тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ: https://d-learn.pnu.edu.ua/)

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «[Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)», та індивідуальним графіком, відповідно до «[Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)».

Академічна доброчесність. У «[Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «[Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#)» при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано «[Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)».

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «[Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)».

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, UdeMy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

Основна література

1. [Бабій І. О. Українська лексикографія : збірник вправ і завдань / Видання друге, доповнене. Івано-Франківськ : видавець Голіней О. М., 2021. 220 с.](#)
2. [Бабій І. Електронні українські словники як засіб формування лексикографічної компетентності студентів-нефілологів // Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates: Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Internet Conference, August 1-2, 2024. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, 343 p. С. 49-53.](#)
3. [Бабій І. О., Голянич М. І., Стефурак Р. І. Словник лінгвістичних термінів:](#)

- лексикологія, фразеологія, лексикографія. 2-ге вид, виправ. і доповнен. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2024. 336 с.
4. Бабій І. О. **Основні онлайнві ресурси української електронної лексикографії** // Global Society in Formation of New Security System and World Order: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, July 27-28, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine, 474 p. P. 57-61.
  5. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія української мови : навч. посібник. Київ : Вища школа, 1991. 231 с.
  6. Бодик О.П. **Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посібник.** Київ : Центр учбової літератури, 2011. 416 с.
  7. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
  8. Демська О. **Вступ до лексикографії.** Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 266 с.
  9. Дубічинський В. В. **Лексикографія: навч.-метод. посіб.** Харків: НТУ «ХПІ», 2011. 66 с.
  10. Кочерган М. П. **Вступ до мовознавства : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів.** Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 368 с.
  11. Кровицька О. **Українська лексикографія : теорія і практика.** Львів : Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2005. 175 с.
  12. **Тараненко О. О. Лексикографія** // Українська мова: Енциклопедія / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), М. П. Зяблюк [та ін.]. Київ : Укр. енцикл., 2004. 824 с. С. 296-297.
  13. **Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія.** Київ : ВД Д. Бураго, 2011. 560 с.

Інформаційні ресурси:

Сайти зі словниками on-line:

- 1) «Лексикографічна система «Словники України»
- 2) портал української мови та культури <http://www.slovnyk.net>;
- 3) 20-томний онлайн
словник <https://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>
- 4) одинадцятитомний «Словник української мови»: : <http://www.inmo.org.ua/sum.html>
- 5) інформаційно-пошукова система «Український правопис», створена на базі останньої офіційно затвердженої версії українського правопису;
- 6) публічний електронний словник української мови: <http://ukrlit.org/slovnyk>;
- 7) **Symbaloo** – робочий стіл online;
- 8) орфографічний словник і не тільки: <http://www.slovnyk.ua>
- 9) **електронні словники, енциклопедії, інші довідники.**
- 10) український лінгвістичний портал: словники України on-line <http://www.ulif.org.ua>;
- 11) список безкоштовних онлайн-енциклопедій «Пан Бібліотекар»;
- 12) словники <http://www.slovník.com.ua>; <http://www.slovnyk.lutsk.ua>
- 13) вільна енциклопедія Вікіпедія <http://uk.wikipedia.org>;
- 14) українські словники on-line на сайті rozum.org.ua: <http://www.rozum.org.ua>;
- 15) українські словники на лінгвістичному порталі mova.info: <http://www.mova.info>;
- 16) українські словники на сайті Словопедія: <http://slovopedia.org.ua>

Викладач:

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови

Ірина БАБІЙ